

STOP

DISKRIMINACI

PŘÍLOHA ČASOPISU ROMANO VOŘI

SAMOSTATNĚ NEPRODEJNÉ

ROMEIA poskytuje pomoc obětem násilí z nenávisti

Dne 1. července zahájilo občanské sdružení ROMEIA roční projekt s názvem **Medializace a prosazování lidských práv**. Na projektu úzce spolupracujeme s nevládní organizací *In Iustitia*, jejíž členové se dlouhodobě zabývají právní oblastí spojenou s porušováním lidských práv a diskriminací.

Cílem projektu je pomáhat osobám, které byly postiženy nerovným přístupem, diskriminací či násilím z nenávisti. Kromě samotné snahy prosadit právo a domoci se spravedlnosti pro tyto osoby klade projekt důraz na medializaci případů. Právě proto se vám dostává do rukou příloha Romano voří STOP diskriminaci. Chystáme

celkem pět příloh, ve kterých vás budeme informovat o kauzách, které právě řešíme nebo jsme řešili.

Příslušníci menšin, zejména těch etnických a národnostních, jsou ve srovnání se členy majority častěji obětmi jednání, které je v rozporu s právním rádem ČR, Listinou základních práv a svobod, apod. Jde přitom o úroveň od školství, trhu práce až po přístup samospráv (např. v oblasti bydlení), státních institucí (např. nečinnost orgánů činných v trestním řízení). Mnohem více otevřeně a neskrývaně vystupují vůči příslušníkům menšin některá ideologická hnutí, zejména ultrapravicová. Zvláště v posledních měsících jsme svědky jejich množících se aktivit, od zdánlivě nenápadných a společností tolerovaných pochodů až po útoky mající za cíl fyzickou likvidaci některých osob.

Ve všech těchto kauzách jsou konkrétní oběti, které potřebují kvalifikovanou pomoc. Současně ale z ekonomických i dalších důvodů nemají šanci účinně se bránit a nuceně musejí takové jednání trpět.

Představovaný projekt proto nabízí obětem bezplatné jednorázové právní poradenství či dlouhodobou pomoc a tím vyšší pravděpodobnost dosažení spravedlnosti v jejich konkrétním případě.

Pro tyto účely byla v září zřízena bezplatná telefonní linka 800 307 307. Pracovníci linky jsou klientům k dispozici v pracovní dny od 9 do 17 hodin. Za první dva měsíce se na nás obrátilo celkem 28 lidí, vyřešeno bylo osm případů, 16 případů se stále řeší, čtyři případy byly pro nedostatek podkladů odloženy.

Zvláštní zřetel klademe na monitorování chování místních samospráv a lokálních politiků, na chování příslušníků Policie ČR k menšinám, na oblast školství a trhu práce.

První vydání přílohy RV STOP diskriminaci je zaměřeno na chování místních a lokálních politiků, konkrétně na chování chomutovského magistrátu v čele s Ivanou Řápkovou. Jedná se o kauzu předání videozáznamu z exekuce sociálních dávek médiím a reakce paní primátorky na demonstraci výzvy DOST, která proběhla po celé ČR, kromě jiného i v Chomutově.

Na následujících stránkách najdete podrobný popis jednotlivých kauz a vyjádření právníka sdružení In Iustitia a jeho doporučení. Aby došlo k odhalení co největšího počtu protiprávního jednání, na projektu participují romské i neromské nevládní organizace zaměřené na terénní či sociální práci, současně budou monitorovány média, blogy politiků, apod. Velmi si ceníme například spolupráce s aktivistou Markusem Papem, který

Foto: ROMEIA / Marie Benešová

V JAKÝCH PŘÍPADECH POMÁHÁME:

- neoprávněné přeřazení dítěte do speciální školy
  - nerovný přístup pedagogů k dítěti
  - verbální či fyzické napadení dítěte na půdě školy
  - nerovný přístup ze strany zaměstnavatele k romskému uchazeči o volné pracovní místo
  - rozvážení pracovního poměru ze strany zaměstnavatele za nedodržení zákonných podmínek
  - neplnění povinností příslušníků samospráv a Policie ČR směrem k romskému klientovi
  - překračování pravomocí příslušníků samospráv a Policie ČR
  - násilí motivované nenávistí k příslušníkům etnických či národnostních menšin
- (verbální či fyzické útoky, zastrašování, vydírání, vyhrožování, útoky na majetek či hanobení pietních míst motivované nenávistí).

dlouhodobě jako zmocněnec poskytuje pomoc obětem rasově motivovaných útoků. Z aktuálních případů, ve kterých pomáhá, jmenujme za všechny například žhářský útok na rodinu ve Vítkově nebo napadení Romů v Havířově.

Právě zveřejňování konkrétních kauz, vedle přímé právní pomoci obětem, s postupy jejich řešení by mělo vést k zamezení opakování či snížení počtu obdobných kauz a ideálně i k netolerantnímu postoji společnosti k porušování lidských práv příslušníků menšin.

Monitoring ultrapravicové radikální scény stejně jako medializace případů, v nichž k porušování lidských a občanských práv dochází ze strany samospráv, státních institucí, ve školství či na trhu práce, patří v současné době k pilířům činnosti občanského sdružení ROMEIA. V roce 2008 jsme upozornili na praktiky městské části Praha 6 v případě romské rodiny Badžových a o kauze dlouhodobě informovali, stejně tak jsme upozornili na rasistické výroky senátorky Liany Janáčkové či se později začali zaměřovat na aktivity ultrapravicových hnutí, jejichž dokumentace několikrát posloužila Policii ČR při vyšetřování.

Projekt je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti. Kofinancován je pak Úřadem vlády ČR v rámci programu Kampaň proti rasismu 2009 a americkým fondem CEE Trust.

Primátorka Rápková svým populismem vyvolává zášť vůči Romům

Chomutovská primátorka Ivana Rápková (ODS) ve svém populistickém tažení proti lidem, kteří dluží městu za nájem, přestřelila několikrát. V polovině února začal její úřad zabavovat dlužníkům prostřednictvím exekutora peníze vyplacené na dávkách v hmotné nouzi. Na akci proti nejchudším obyvatelům města si pozval novináře a televizní štáby. Chomutov se během celé kauzy dopustil více omylů, včetně porušení zákona: dovolil exekutorovi, aby peníze od dlužníků vybíral při výplatě dávek a poskytl médiím snímky z kamerového systému, který sledoval exekutorské zabavování dávek dlužníkům.

Protizákonná exekuce

Rápková se rozhodla, že uvalí na dlužníky exekuci: exekutoři vybírali od lidí peníze přímo při jejich vyplácení. Tito lidé však podle následného rozhodnutí ústeckého krajského soudu mají nárok na vrácení peněz. Sociální dávka v hmotné nouzi je podle soudu exekucí nepostižitelná. „To, že exekutor dávku odebral, je nesprávné. Musí zabavenou částku vrátit,“ řekl mluvčí soudu Vilém Šetek. Neznamená to ale podle něj, že by exekuce skončila: „Exekuce může pokračovat dál, jen jiným způsobem.“ Chomutov s rozsudkem samozřejmě nesouhlasil. „Šance uspět byly 50 na 50. Rada právních rozborů podporuje chomutovské exekuce, jiné mají opačný názor. Krajský soud dal za pravdu těm druhým 50 procentům. S rozhodnutím nesouhlasíme, ale budeme jej respektovat,“ uvedla tehdy Rápková.

Hlavní jádro sporu spočívalo v tom, zda lze sociální dávku brát jako běžný příjem. Rápková i po rozhodnutí soudu tvrdila, že sociální dávka se po vyplacení stává penězi, které lze jako věc movitou odebrat v exekuci. Své tvrzení podložila notnou dávkou demagogie: „Jinak by musely být peníze ze sociálních dávek nějak označeny, aby bylo zřejmé, odkud pocházejí a města mohla své pohledávky vymáhat z peněz, které z dávek nepocházejí.“ Ústecký soud naopak rozhodl, že v tomto případě nejde o běžnou finanční hotovost, kterou může exekutor zabavit. „Dávka slouží příjemci k uspokojování základních potřeb, nejde třeba o finanční úspory,“ vysvětlil Šetek.

Chomutov od vybírání peněz přímo při jejich výplatě upustil a změnil taktiku: začal exekuce uplatňovat mimo úřad. Jejich způsob se ale opět stal terčem kritiky, tentokrát ze strany ombudsmana Otakara Motejla. Exekutoři totiž zabavovali majetek v mnohem vyšší hodnotě, než byla dlužná částka. Například jedna z rodin městu podle vlastního vyjádření dlužila 840 korun, ale exekutoři jí zabavili počítač, televizi a audio soupravu. A ke slovu opět přišla známá demagogie Rápkové: „Řídíme se občanským soudním řádem, postupujeme stejně jako například celní či finanční úřady. Zabavené movité věci musí exekutor ocenit třetinovou hodnotou jejich tržní ceny. Zabaví-li tedy například přehrávač, který dlužník zakoupil za 2000 korun a jeho tržní hodnota je nyní 1200 korun, bude oceněna na 400 korun. Zabavit je navíc nutné věci vyšší hodnoty, než dosáhl dluh, protože je třeba přičíst náklady spojené s exekucí.“ To ale naprosto odmítl Otakar Motejl. Podle něho je způsob exekucí, při němž se za dluh v řádech stokorun zabaví movitý majetek za tisíce, nesprávný. Ze zákona musí být hodnota zabaveného majetku přiměřená výši dluhu, řekl ochránce lidských práv. O populismu Rápkové svědčí i to, že exekuce jsou součástí projektu nazvaného Záchranný kruh na ochranu slušných lidí před nepláči, nepřizpůsobivými lidmi, narkomany a prostitutkami.

Porušení zákona chomutovskými strážníky

Dalšího porušení zákona se dopustila chomutovská městská policie tím, že médiím poskytla záběry z kamerového systému, který sledoval exekutorské zabavování dávek dlužníkům. Na toto (možné) porušení zákona upozornilo v dubnu sdružení ROMEA, na základě vyjádření

Exekuce začaly za asistence policistů

Foto:ČTK

právníků, které oslovilo. Podle tehdejšího výroku právničky Kláry Kalibové se tím chomutovský magistrát, případně některý z jeho zaměstnanců, pravděpodobně dopustil porušení zákona o ochraně osobních údajů. „Magistrát je správcem osobních údajů, a jako takový zodpovídá za jejich ochranu. Pokud nezabezpečil nebo dokonce vědomě poskytl médiím osobní informace, mezi které patří i podoba člověka v takovém rozsahu, ve kterém je jednoznačně identifikovatelný, porušil zákon. Vznikla-li tímto chováním škoda, je poškozený, v tomto případě žena, jejíž

CHOMUTOVSKÁ KAUKA V KOSTCE

Chomutov eviduje na 4000 dlužníků, pohledávky přesáhly 240 milionů korun. Město proto přijalo razantní, protizákonná opatření. Nejprve se zaměřilo na neuhrazené pokuty či poplatky, což představuje přibližně 40 milionů korun. Exekutor zabavil peníze vyplacené na dávkách v hmotné nouzi asi 50 lidem přímo na magistrátu jen jednou, 17. února. Čekal nejspíš na rozhodnutí ústeckého krajského soudu ve sporných případech týkajících se exekucí. Poté začal zabavovat majetek dlužníků, a to v mnohem vyšší hodnotě, než byl dluh, což neobvykle tvrdě kritizoval ombudsman Otakar Motejl.

identita nebyla ochráněna, oprávněně požadovat náhradu škody," uvedla Kalibová.

„Pokud jsou na záznamech z kamer osoby, které lze rozeznat, jde o osobní údaje a jejich použití pro účely medializace, PR apod. překračuje účel, pro který byly pořízeny (bezpečnost apod. účely, za nimiž jsou obrazové záznamy kamer zpracovávány),“ uvedla pro server Romea.cz Helena Svatošová ze sdružení Iuridicum Remedium. Podle ní by v úvahy přicházela i možná žaloba zobrazených osob na ochranu osobnosti u civilního soudu.

Město Chomutov nakonec dostalo od Úřadu pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ) za únik kamerových záběrů pokutu. „V Chomutově bylo kontrolou shledáno, že město porušilo zákon o ochraně osobních údajů, konkrétně paragraf 13,“ řekla mluvčí ÚOOÚ Hana Štěpánková. Kamerové záznamy z celého města spravuje městská policie a protože ji zřizuje město, jde pokuta na jeho vrub.

Podle Chomutovského deníku radnice pochybení uznala. Její tiskový mluvčí Tomáš Branda vysvětlil serveru Romea.cz proč město záběry předalo médiím, takto: „Sdělovací prostředky záběry získaly proto, aby jejich zpravodajství bylo vyvážené a nedošlo k pochybnostem o průběhu exekucí. Městská policie postupovala tak, jako postupují i jiné organizace v jiných městech, které běžně zveřejňují nejruznější záběry.“

Propaganda přerostla únosnou mez

Ivana Řápková v celé kauze využila všech propagandistických triků, jak je známe z obou totalit dvacátého století. Vydání kamerových záběrů bylo pokusem o vyvolávání negativních emocí vůči dlužníkům, mezi nimiž jsou z velké části místní Romové. Řápková ovšem celou věc otočila a napadla objektivní média, včetně serveru Romea.cz, s tím, že jsou odpovědná za vyvolávání nenávistné kampaně i za údajné vyhrůžky, které jsou adresovány jí a její rodině. Musíme ovšem dodat, že hledáním „vnitřního nepřítele“ tímto způsobem se bohužel nezabývá jenom Chomutov, ale i další města.

ROME A, O. S. VYZVALA ŘÁPKOVOU K OMLUVĚ

ROME A, o. s., se důrazně ohrazuje proti vyjádřením primátorky Chomutova Ivany Řápkové, jimiž je informační server Romea.cz spojován s vyhrůžkami adresovanými jí a její rodině a osočován z vyvolávání nenávistné kampaně. Kromě jiného zdůraznila, že jsou vyhrůžky běžné i na diskusních serverech, například na Romea.cz. „Vyvolávání nenávistných kampaní je v tomto případě naprosto neadekvátní,“ sdělila Řápková mimo jiné ČTK. Romea.cz existuje od roku 2003. Kromě zpravodajského servisu umožňuje čtenářům také diskutovat pod jednotlivými články. Moderace těchto diskusí se řídí stejnými pravidly jako na jiných serverech a jsou pochopitelně na webu umístěna. ROME A, o. s. se celou dobu svého působení snaží napomoci integraci Romů do společnosti (například vzdělávacími projekty, kampaněmi na podporu zaměstnanosti, dárcovství kostní dřeně atd.) a lepšímu vzájemnému soužití. Domníváme se, že za opakovanými útoky na naši organizaci ze strany paní Řápkové v médiích (deník Právo, nyní ČTK) stojí i námi zveřejněné informace o Františku Kolářovi, který podporuje primátorku Řápkovou, stejně jako upozornění na neoprávněné předání videozáznamu z exekucí médiím, za což bylo město pokutováno. Romea.cz jako objektivní informační portál zveřejňuje informace vždy v souladu s principem vyváženosti, a to též ve věci exekucí prováděných městem Chomutov. Citované výroky primátorky Řápkové, jakožto zcela nepodložená a neobjektivní tvrzení, vážně poškozují dobré jméno serveru Romea.cz. Vyzýváme primátorku Řápkovou k veřejné omluvě za její výroky.

tncz

reklama

ZPRÁVY RED NEWS SPORT MAGAZÍN BLOGY VAŠE ZPRÁVY TV NOVA TV NOVÁ SUPERSTAR LIGA MISTRŮ Hledat na tn.cz a Zlatých stránkách vyřít

Domáci Regionální Ekonomika Zahraničí Hudba Film & TV Krimi Počasí TV Sledovanost On-line

PÁTRÁNÍ: Simona (15) odešla ve středu z ...

Chřípky přibývá. Zavírají se školy, ...

Rozzuřený rotvajer zlámal chlapi ...

Zabil a snědl matku, prý z hladu. ...

SUPERSTAR: Víme, co zajišťuje ...

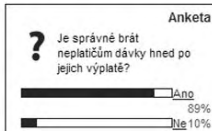
NADÁVKY a PLÁČ: exekutoři zabavovali dávky přímo u okýnek

Vložít video na: Blog.cz Myspace Facebook

17.02.17:51 | Aktualizováno 19:27 | tn.cz / luc s příspěvím Jitky Fárové

V Chomutově neplatičům zbude z dávek jen minimální částka. Zbytek jim zabaví exekutor v rámci akce Záchranný kruh.

Chomutovskou radnici dnes zaplavil křik, pláč a dokonce i vulgární nadávky. Kromě úředníků byl totiž u přepážek exekutor a s ním strážníci a policisté. Exekutor si počkal, až neplatiči převezmou dávky, a pak jim peníze ihned odebral.

Související články

Překvapený exekutor objevil granát a 15 kilo rtuti. Sklep v pražských Nuslích ukrýval nebezpečné tajemství ...

Češi si na Vánoce půjčili víc než před rokem. Exekutoři mají zně Každý třetí člověk si půjčil peníze na vánoční dárky ...

Nejčtenější články

1. Dopravní odboráře nenaučili ve škole pořádně česky »
2. Prasečí chlípka zavřela čtvrtou školu. V Praze umřel muž »
3. Stávka MHD v Praze? Čtěte, kde by byly největší problémy »
4. Unikátní zbraň za statistice má policie, majitel si ji nevzvedl »

Foto: www.tn.cz

Foto: MEDIAFAX / Michal Kalásek

Ochrana osobních údajů

– dispozice se záběry z kamerových systémů

Foto: ROMEA / Rena Horvátová

Informace o člověku, na základě kterých může být identifikována či rozpoznána konkrétní osoba (slovy zákona tzv. osobní údaje), podléhají ústavní a zákonné ochraně. Na jejím základě lze s takovými informacemi nakládat (tzn. shromažďovat je, uchovávat, využívat, zveřejňovat atd.); tzv. zpracování osobních údajů jen za splnění zákonem stanovených podmínek, případně se souhlasem člověka, jehož se týká. Vždy je přítomné nutné dbát na to, aby byla chráněna práva a oprávněné zájmy takové osoby, zejména předcházet užívání osobních údajů takovým způsobem, jímž by bylo zasahováno do její důstojnosti nebo soukromého a osobního života. Osobní údaje tedy nesmějí být zneužívány ani využívány tak, že člověka neoprávněně poškodí. Zákon o ochraně osobních údajů vymezuje osobní údaje (zjednodušeně řečeno) jako jakékoliv informace týkající se určité nebo určité fyzické osoby, pokud ji lze na jejich základě identifikovat (a to typicky vzhledem k existenci více skutečností, které jednoznačně vypovídají o tom, o koho se jedná).

Kamerové systémy a využívání záběrů jimi pořízených není samo o sobě v rozporu se zákonem, resp. není samo o sobě neoprávněným zásahem do osobní sféry snímání osob. Předpokladem zákonnosti ovšem je, že jsou kamery instalovány pro naplnění určitého ospravedlnitelného účelu (např. ochrana majetku či zboží před krádežemi v obchodě, bezpečnost zaměstnanců a ochrana peněz v bankách atd.), a to k ochraně práv a oprávněných zájmů toho, kdo je instaluje (a kdo nakládá s osobními údaji jimi zachycenými, tzv. správce osobních údajů) nebo jiných osob, a dále že jsou záběry jimi pořízené využívány pouze za takovým účelem.

V případě kamerových systémů v „chomutovské kauze“ lze předpokládat, že účelem instalace a pořízování kamerových záběrů bylo právě bezpečnostní hledisko, související s nakládáním s většími obnosy peněžních prostředků při vyplácení sociálních dávek. Takový důvod je jistě ospravedlnitelný, ovšem za podmínky, že pořízené záběry budou sloužit skutečně pouze k tomu, aby byl např. odhalen pachatel krádeže či aby bylo pokusu o krádež zabráněno.

V žádném případě nelze takové záběry využívat k jinému, zcela nesouvisejícímu účelu, zejména pak jejich zveřejněním prostřednictvím médií. Využití takové záběry, a obdobně jakékoliv osobní údaje, k jinému než určenému účelu, lze pouze ve výjimečných případech, a to typicky pokud je to nezbytné pro zajištění bezpečnosti či obrany státu nebo pro vyšetřování trestných činů, jinak pouze v případě, že s tím souhlasí osoba, jíž se údaje týkají.

V opačném případě je ten, kdo údaje shromažďuje (v daném případě městská policie) povinen dbát zejména na to, aby jejich využíváním nedošlo ke způsobilému újmu na právech dotčené osoby. Zároveň je povinen přijmout vhodná opatření, aby nedošlo ke zneužití takových osobních údajů, případně neoprávněnému či nahodilému přístupu třetích (tedy neoprávněných) osob k nim.

Tedy to, že byly (resp. jsou) určité osoby snímány kamerami při vyplácení sociálních dávek, se samo o sobě zákonem nepřičí (jsou dány důvody, proč tak může být činěno, typicky bezpečnostní, a ty je možné považovat za spravedlivý účel). Za situace, kdy byly snímány osoby jednoznačně rozpoznatelné, je ovšem nutné kamerové záběry považovat za osobní údaje (čistě dle vzhledu je mohou poznat lidé, kteří nemají právo přístupu k záběrům, např. sousedé, nebo též náhodní kolemjdoucí), jejich využívání tedy musí odpovídat zákonu o ochraně osobních údajů, zejména mohou být využity pouze k určenému účelu a nesmí být poskytnuty či zpřístupněny nikomu jinému, než jsou v daném případě pověřeni pracovníci městské policie.

Porušením zákona pak je již samotné poskytnutí záběrů médiím (jak bylo též v „chomutovské kauze“ konstatováno Úřadem na ochranu osobních údajů), a to ve formě správního deliktu. Vedle toho však lze usuzovat rovněž na zásah do právního postavení osob na záběrech zachycených, typicky ve formě zásahu do lidské důstojnosti (resp. cti) a do soukromého a osobního života. Tyto osoby, jestliže byla jejich podoba zveřejněna a byly jednoznačně rozpoznatelné, mají právo se tomuto zásahu bránit, a to cestou žaloby na ochranu osobnosti. Takový postup jim lze jedinečně doporučit, neboť zneužívání osobních údajů veřejnou správou, ať již je motivováno cokoliv, je nutné považovat za zřejmé a neakceptovatelné porušení jejich povinností.

OSOBNÍ ÚDAJE

– jakékoliv informace, na jejichž základě lze identifikovat či rozpoznat konkrétního člověka, např. jméno, datum narození, pohlaví, číslo dokladu atd., a to samostatně nebo ve spojení s dalšími (viz § 4 písm. a/ zákona o ochraně osobních údajů: jakákoliv informace týkající se určitého nebo určité fyzické osoby, pokud ji lze na jejich základě identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu.)

povinnosti správce osobních údajů (subjekt, který je zpracovává, tedy shromažďuje a jakkoliv s nimi nakládá) – zejména:

- stanovit účel zpracování osobních údajů (např. kamerové záběry pro zajištění bezpečnosti určitého prostoru) a od účelu se neodchýlit, tedy osobní údaje nezneužívat, nepřístupnit neoprávněným osobám atd.
- získat souhlas osoby, o jejíž osobní údaje se jedná – podmínkou zpracování osobních údajů je zásadně souhlas, a to s výjimkou případů výslovně stanovených zákonem (viz § 5 odst. 2 cit. zákona); mezi výjimky patří např.: nezbytnost pro správce nebo jiné dotčené osoby (to je i případ kamerových systémů instalovaných z bezpečnostních důvodů), i zde ovšem za podmínky, že tím nebude zasahováno do soukromého a osobního života osoby.
- dbát, aby osoba, o jejíž údaje se jedná, neutrpěla újmu na svých právech, zejména na právu na zachování lidské důstojnosti, a na ochranu před neoprávněným zasahováním do jejího soukromého nebo osobního života.

neoprávněné zpracování nebo zneužití osobních údajů – jak se bránit?

- podnět k provedení kontroly u toho, kdo zpracovává osobní údaje, adresovaný Úřadu na ochranu osobních údajů (ul. Pplk. Sochora 27, 170 00, Praha 7, www.uoou.cz) – výsledkem kontroly může být mj. uložení pokuty odpovědnému subjektu, nikoliv ovšem náhrada škody samotnému poškozenému
- žaloba na ochranu osobnosti, pokud došlo na základě nakládání s osobními údaji k zásahu do lidské důstojnosti osoby (např. újma na cti, dobrém jménu nebo jiná újma, poškozující osobu ve společnosti atd.) – výsledkem řízení může být morální zadostiučinění, a to včetně peněžitého

Totalitní způsoby primátorky Řápkové

Pokus o vraždu romské rodiny ve Vítkově rozbouřil hladinu veřejného mínění. A romské organizace si řekly DOST! Pod tímto názvem zorganizovaly na neděli 3. května 2009 od 16.00 hodin demonstrace ve čtrnácti českých městech a v kanadském Torontu. Romové i lidé z majoritní části společnosti dávali ten den najevo svůj odpor proti rasistickému násilí. „Velmi ostře odsuzujeme ohavný a zbabělý čin, jehož obětí se stala romská rodina ve Vítkově. Následkem žhářského útoku byli těžce popáleni tři lidé. O život stále bojuje dvouleté dítě, které utrpělo popáleniny na 80 procentech těla. Romové v ČR jsou tímto útokem rozhořčeni a chtějí rodině projevit solidaritu,“ napsali tehdy ve výzvě Dost! zástupci několika sdružení.

Protestní shromáždění proběhla ve čtrnácti městech v Čechách a na Moravě a v kanadském Torontu. V Chomutově byl místní protest narušen extremistickými fanatiky, kterým evidentně není nic svatě, včetně zdraví a života dětí. K extremistům se svým prohlášením, za které by se nemusel stydět ani komunistický pohlavár během totality, připojila i chomutovská primátorka Ivana Řápková z ODS.

Selhání policie a chomutovské radnice

Zhruba osmdesát krajně pravicových extremistů z organizací Autonomní nacionalisté, Dělnická strana a Národní odpor narušilo pokojnou demonstraci Romů proti rasismu, extremismu a neonacismu na chomutovském náměstí 1. máje. Extremisté již krátce po zahájení akce pokřikovali na demonstranty hesla „Čechy Čechům“ nebo „Nic než národ“ a potom mezi Romy, kde byly i malé děti, vhodili světlice. Organizátoři v reakci na tyto útoky akci předčasně ukončili. Romský předák Ján Šipoš sdělil, že incidenty ze

strany extremistů částečně očekávali a vysvětlil, že demonstraci rozpouští hlavně z bezpečnostních důvodů. Poté však do Chomutova zamířili další Romové. Na sídlišti Kamenná se jich shromáždilo asi padesát, potom dorazili i Romové z Prahy, Náchoda a Ústí nad Labem.

Podle organizátorů naprosto selhala chomutovská radnice i policie, která nedokázala řádně nahlášenou a povolenou akci ochránit. Na začátku demonstrace, v době napadení, bylo na náměstí asi jen deset policistů a městských strážníků dohromady. Teprve kolem 16.30 se jejich počet zvýšil na třicet a byla povolána zásahová jednotka z Ústí nad Labem. Ta však na místo dorazila až krátce před 17.00. Policie přiznala, že o chystaném útoku neměla informace. Náměstek severočeského policejního ředitele Bohumil Kotas tvrdil, že extremistům se informace podařilo utajit především proto, že incidentu se zúčastnili hlavně místní mladí extremisté, kteří se navzájem znají a svolávají se mezi sebou. V Chomutově prý nebyly extremistické špičky. Podle webu extremistické Dělnické strany byl přítomn napadení chomutovského romského protestu přítomen i místopředseda DS Petr Kotáb. Byla tu i Lucie Bejčková, členka DS, za níž v roce 2008 kandidovala do krajského zastupitelstva.

Poslanec Přemysl Rabas (SZ), který se protestu proti rasismu zúčastnil, řekl, že policistů mohlo být více. Ocenil ale práci policistů, kteří na místě byli: „Podařilo se jim nejhoršímu zabránit. To je důležité.“ Podle mluvčí chomutovské policie Marie Pivkové nebyl během „incidentu“ nikdo zadržen a nikdo nebyl zraněn.

Řápková se nadnáší nad ústavou

Chomutovská primátorka Ivana Řápková reagovala nesmyslným prohlášením, ve kterém zaútočila na organizátory protestů proti rasismu. V prohlášení uvedla, že romský protest se nepovedl a Chomutov již nebude povolovat žádné demonstrace kvůli etnickým nebo rasovým důvodům. Organizátoři podle ní akci nezvládli. „V Chomutově chceme klid, proto již nebudeme povolovat žádné podobné demonstrace, ať již ze strany Romů nebo levicových či pravicových extremistů... Obě strany konfliktu tuto problematiku zneužívají k získání pozornosti médií... Nebudeme jim v tom pomáhat, protože jediný, kdo na to doplatí, je slušný občan.“ Tím nepřímou uvedla, že demonstranti proti rasismu nejsou slušní. Navíc i ona v té chvíli věděla, že romský protest byl reakcí na rasistické násilí.

V Chomutově prý dosud podobné akce, například Dělnické strany, nepovolovali, pokračovala dále Řápková a dodala: „U akce Romů jsme udělali výjimku a potvrdilo se nám, že dosavadní praxe toto nepovolovat byla správná.“ Právo shromáždění je přitom zaručeno českou ústavou i následným zákonem, města a obce nemají možnost shromáždění předem nepovolit. A zakázat je mohou pouze ze zákonem daných důvodů. Shromáždění také mohou při podezření z porušování zákona rozpustit na místě. Prohlášení Řápkové považuje za ostudné a nekompetentní Rada Romů města Cho-

mutova. „Nejenže Řápková ve svém vyjádření opět stereotypně prezentuje Romy jako jednu ze stran nějakého konfliktu ve společnosti, ale i shromáždění zcela neadekvátně dává do souvislosti s volbami. Ten, kdo si opět na úkor Romů a bohužel i na úkor rodiny z Vítkova, kterou mělo za cíl shromáždění podpořit, honí předvolební triko, je Řápková,“ uvedl Ján Šipos. Nekompetentní je podle něj i vyjádření primátorky ke shromažďovacímu zákonu. „Řápková také jistě ví, že správní orgán shromáždění nepovoluje, tedy ani Dělnické straně nic nepovoloval. Organizátoři našeho protestu také nemohli ovlivnit útok extremistů pyrotechnikou proti rodinám, které přišly vyjádřit znepokojení nad narůstajícím nacismem. Ve chvíli útoku na shromáždění organizátoři shromáždění ukončili,“ upřesnil. Její reakci odmítl i předseda Romského křesťanského hnutí Radek Grunza: „Nebyla to chyba organizátorů shromáždění, připravena nebyla policie. Při stejné akci v Litvínově jsme to s policií ošetřili a oni kontakt mezi Romy a extremisty nepřipustili. Takže paní primátorka ať nedává vinu organizátorům, ti se spolu s ostatními Romy jen pokojně sešli. Primátorka je populistka a na radnici nemá už dávno co dělat.“

Foto: archiv ROMEA

**LINKA PROTI DISKRIMINACI:
800 307 307**

OTEVŘENÝ DOPIS NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Neziskové organizace reagovaly na bezprecedentní napadení poklidné demonstrace proti rasismu a neonacismu v Chomutově skupinou extremistů a na manipulativní vyjádření primátorky Chomutova Ivany Řápkové (ODS) otevřeným dopisem. Dopis byl zaslán policejnímu řediteli Severočeského kraje Jiřímu Vorálkovi, Ivaně Řápkové, Ivanu Langerovi, ministru vnitra ČR a na vědomí i premiérovi Mirkovi Topolánkovi:

V demokratické společnosti je nepřijatelné, aby před zraky policie byla napadena demonstrace proti násilí. Přesně toto se však stalo včera na demonstraci v Chomutově, která byla součástí řetězové výzvy DOST! Demonstrace, jejímž cílem bylo upozornit na rostoucí neonacismus a násilí a vzpomenout na popálenou romskou dívku, byla zcela bezprecedentně napadena neonacistickými aktivisty. Právo veřejně se shromažďovat je dáno všem bez rozdílu barvy pleti, národnosti, náboženství nebo politické příslušnosti. Pokud někdo toto právo pokojně realizuje, je povinností města zajistit ve spolupráci s pořadatelem jeho bezpečnost. Pořadatel včerejší demonstrace byl v průběžném kontaktu s velitelem Policie ČR. Jeho snahou bylo předejít jakémukoli ohrožení bezpečnosti shromažďujících se osob. Přesto došlo k tomu, že se neonacisté shromáždili nedaleko, narušovali ji verbálními útoky a následně i hozením dýmovnice. Neonacisté za asistence policie mohli porušit zákon. Policie nesplnila jednu ze svých prvořadých povinností zajistit veřejný pořádek a bezpečnost osob, asistovala při neohlášené demonstraci osob, které zcela otevřeně podněcují k porušování lidských práv.

Přítom narušením pokojné demonstrace mohlo dojít k naplnění skutkové podstaty některého trestného činu, zejména trestného činu porušování svobody sdružování a shromažďování ve smyslu § 238a trestního zákona, tak i k porušení zákona o právu shromažďovacím. Protestujeme proti přístupu primátorky Řápkové jako vrcholné představitelky města Chomutov k ústavně zaručeným svobodám. Její přisvojování si práva rozhodovat o tom, kdo bude ve městě realizovat své ústavně zaručené právo veřejně se shromažďovat a kdo nikoli - přičemž oním klíčem má podle ní být „etnický nebo rasový důvod“ - nemá oporu v zákoně a demokratickou společností by nemělo být bez povšimnutí přecházeno. V souvislosti s výše uvedeným žádáme:

- krajské ředitelství policie Severočeského kraje, aby zajistilo důsledné přešetření včerejšího napadení pokojné demonstrace a případné vyšetření trestné činnosti útočníků z řad neonacistů. Dále žádáme o přešetření postupu velitele opatření, který umožnil opakovaně verbální a následně i fyzické napadení pokojné demonstrace,
- primátorku města Chomutov, aby uvedla na pravou míru informace týkající se pořádání demonstrace. Žádáme, aby upustila od manipulativního jednání s médii, jehož cílem je prezentace Romů jako občanů druhé kategorie, jejichž pokojné demonstrace provází násilí, a proto jim do budoucna má být zvlášť města toto základní politické právo svévolně odebráno,
- ministra vnitra, jako garanta boje s extremismem, o dohled nad výše uvedenými požadavky,
- dále žádáme o průběžné informování o plnění výše uvedených požadavků ve lhůtách obvyklých.

Děkujeme.

Podepsána jsou sdružení: ROMEA, Dženo, Slovo 21, Romodrom, In Iustitia, Amnesty International, Vzájemné soužití, ROS K. Vary, Roma K. Vary, European Dialogue, Unie Olašských Romů, a jednotlivci: Cyril Koky - člen Rady vlády pro záležitosti romské komunity, Gwendolyn Albert a další.

Foto: archiv ROMEA

Města a místa demonstrací proti rasismu 3. 5. 2009

- Praha - Karlín, Karlínské náměstí
- Litvínov - Náměstí míru
- Ústí nad Labem - Městské sady
- Pardubice - Perštyňské náměstí
- Náchod - Náměstí T. G. Masaryka
- Plzeň - Náměstí T. G. Masaryka
- Ostrava - Náměstí T. G. Masaryka
- Jablonec nad Nisou - Horní náměstí
- Liberec - Náměstí Dr. E. Beneše
- Lysá nad Labem - Husovo náměstí
- Brno - Náměstí Svobody
- Toronto - 74 Victoria Street
- Chomutov - Náměstí 1. máje
- Hodonín - Kasárenská 4
- Vítkov - Náměstí J. Zajíce

Právo na shromáždění

Shromáždovací právo, v pojetí českého právního řádu, je jedním ze základních politických práv. Podle čl. 19 Listiny základních práv a svobod je zaručeno každému (jinak řečeno komukoliv), přičemž je vnímáno jako tradiční a typická **záruka demokratického uspořádání společnosti**, jako prostředek přispívající k udržení a rozvoji demokracie, uplatňování či domáhání se jiných práv, zvláště svobody projevu, či účasti na řešení veřejných a společenských záležitostí.

Omezení tohoto práva přichází v úvahu jen v případech výjimečných, jasně vymezených Listinou a zákonem o právu shromáždovacím, vždy za podmínky, že se bude jednat o opatření v demokratické společnosti nezbytné.

Takovými výjimečnými případy jsou typicky shromáždění nepokojná (jejichž součástí jsou např. násilnosti či páchaní trestných činů) nebo shromáždění, zneužívající tohoto práva za účely směřujících např. k omezování práv jiných osob nebo demokratických principů státu.

Výjimečnost zásahů státu je pak vyjádřena tzv. **zakazovacím režimem** – stát (zastoupený obecními úřady) shromáždění nepovoluje (tzn. nevydává v každém případě rozhodnutí, že se shromáždění může konat), nýbrž zakazuje pouze v případech, které jsou jednoznačně v rozporu s účelem shromáždovacího práva. Stát tedy vstupuje do jinak neomezené (a zcela volné) možnosti shromáždovat se pouze tehdy, pokud by shromážděním došlo k porušení některých hodnot dále uvedených (a zákonem pevně určených). Vydání rozhodnutí o zákazu shromáždění jako preventivním opatření (které lze učinit pouze ve lhůtě 3 pracovních dnů po doručení oznámení) je ovšem, ve světle judikatury, rovněž opatřením zcela výjimečným. Citujme z rozsudku **Nejvyššího správního soudu**, dále NSS, (8 As 7/2008 - 116): „**jakékoliv omezení ... je třeba posuzovat s krajní obezřetností a nesmí vést ve svém důsledku k ... vytěsnění nepohodlné menšiny či názoru z veřejného prostoru či debaty.**“ Shromáždění lze předem zakázat zejména z toho důvodu, že jeho účel směřuje k výzvě: popírat nebo omezovat práva osob pro jejich příslušnost ke skupině osob nebo rozněcovat nenávisť a nesnášenlivost, dopouštět se násilí nebo hrubé neslušnosti nebo jinak porušovat ústavu a zákony.

Tyto důvody je nutné považovat za základní a právě jich se týká gros debaty o shromáždovacím právu z poslední doby, v souvislosti se shromážděními neonacistů – bylo otázkou, zda lze takovou výzvu vysledovat pouze v účelu oznámeném (tj. v tom výslovně uvedeném v oznámení), nebo účelu skutečném (tj. skrytém, výslovně neuvedeném, ovšem vyplývajícím z jiných souvislostí).

Jasno do této diskuse přinesl již citovaný rozsudek NSS – správní orgán (tedy obecní úřad) může posuzovat i účel skutečný, v opačném případě by zákaz shromáždění prakticky nebyl využitelný, na druhou stranu však musí prokázat na základě „tvrdivých“ skutečností (např. kombinace místa, termínu a osoby svolavatele), o nichž není „**jakákoliv rozumná pochybnost**“, že takový zastráný účel jednak existuje, jednak naplňuje výše uvedené důvody pro zákaz.

Prakticky vzato lze uzavřít, dle názoru autora, že zakázat shromáždění předem, na základě jeho účelu, je opatření v praxi jen stěží využitelné. To je ovšem, dle názoru autora, v souladu s vymezením shromáždovacího práva jako silné politické svobody, jejíž restrikce má místo jen v případech zcela výjimečných.

V této souvislosti nelze jistě opomenout další důvody pro zákaz shromáždění, které mají spíše technickou povahu, a to: riziko pro zdraví účastníků; na daném místě již bylo dříve oznámeno jiné shromáždění; či došlo by k omezení dopravy či zásobování v závažném rozporu se zájmem obyvatelstva.

K nim je třeba uvést, že mají jsou spíše podpůrné (omezení dopravy jako důvod zákazu, kupř., tak přichází v úvahu jen za velmi výjimečných okolností, pokud by mělo velkou intenzitu pro velký rozsah na důležitém místě v důležitou dobu), přičemž by neměly být důvodem pro automatický zákaz, nýbrž pro návrh směřovaný svolavatelem na změnu místa či času konání akce.

Každá úvaha obecního úřadu, zda shromáždění zakázat, musí s těmito podmínkami počítat, a ty musí být v každém rozhodnutí velmi pečlivě odůvodněny. V opačném případě, má svolavatel právo na soudní ochranu, přičemž zrušení zákazu soudem je spojeno s nárokem uspořádat tzv. náhradní shromáždění, jež mj. již nelze předem zakázat, ať by mělo jakýkoliv účel.

Z těchto důvodů je zřejmé, že gros činnosti obecních úřadů (v úzké součin-

nosti s Policií ČR) má tkvít v uvolnění možnosti využívat shromáždovací právo, oznámené akce předem nezakazovat a naopak se adekvátně připravit na jejich rozpouštění a probíhající shromáždění efektivně kontrolovat. Rozpustit shromáždění lze přitom prakticky ze stejných důvodů, jako ho zakázat, navíc pokud mají účastníci u sebe zbraně, dopouštějí se trestných činů či mají zakrytý obličej (a nápravu se nepodařilo zjednat jinak).

Významným argumentem, proč se soustředit na využívání rozpouštění, je též fakt, že právní úprava nezakazuje (a je to v souladu s již uvedenou volností shromáždování) tzv. spontánní (tedy předem neoznámená) shromáždění (postup využívaný příznivci neonacistických hnutí, ale též tzv. protidemonstrace). Tyto akce nelze z povahy věci zakázat předem, naopak je nutné se na ně předem připravit a získat argumenty pro jejich možné rozpouštění (rozpustit je ovšem nelze pouze z toho důvodu, že nebyla oznámena!).

Nutno konstatovat, že tím, kdo může omezit shromáždění, je stát (zejména obecní úřad a policie), a je jeho odpovědností, že bude na jedné straně chránit právo pokojně se shromáždovat (typicky nevydávát nezákonná rozhodnutí), na druhé straně chránit práva osob shromážděním zasazených (proti nimž směřuje nebo kteří zkrátka jen žijí v místě, kde se koná). Povinnosti obecního úřadu je, v tomto kontextu, zejména rozpustit protiprávní shromáždění, povinnosti policie zejména zakročit proti nepokojům a stíhat pachatele trestných činů spáchaných v rámci akce.

Foto: Rena Horvátová

V praxi státních orgánů z posledních měsíců lze sledovat opakované nešvary při kontrole shromáždění, spočívající ve vydávání nezákonných rozhodnutí (typicky o zákazu) či laxním přístupu k probíhajícím akcím (přes násilnosti není akce rozpouštěna, akteři nejsou stíháni apod.). Nezákonná rozhodnutí byla v nedávné minulosti opakovaně zrušena soudy, v této souvislosti je třeba zdůraznit, že vinu na konání některých akcí nenesou soudy, nýbrž obecní úřady zakazující shromáždění v rozporu se zákonem.

Jestliže se ve světle výše uvedeného vrátíme k prohlášení primátorky Řápkové („... již nebudeme povolovat žádné podobné demonstrace kvůli etnickým nebo rasovým důvodům“), lze uzavřít, že takový názor zcela popírá ústavní pojetí shromáždovacího práva, přičemž je zcela absurdní se domnívat, že by obec mohla předem určit, jaká shromáždění „nepovoluje“. Naopak, shromáždění lze vždy posuzovat jen v konkrétním případě a omezit jen na základě podmínek striktně stanovených zákonem.

Jestliže by Chomutov (či jiná obec) postupoval v budoucnu v souladu s prohlášením primátorky, dostal by se do příkrého rozporu se zákonem, proti němuž by bylo na místě domáhat se ochrany soudní cestou a lze předpokládat, že taková žaloba by byla úspěšná.

Měli byste vědět:

Jak shromáždění organizovat – práva a povinnosti svolavatele

- svolavatel: fyzická, právnická osoba nebo skupina osob
- oznámení shromáždění (písemně, doručeno úřadu nejméně 5 dní před konáním, výjimečně v kratší lhůtě, nejdříve 6 měsíců před konáním): účel; den a místo (doba zahájení/ukončení); předpokládaný počet účastníků; počet pořadatelů; jméno, bydliště (název, sídlo) svolavatele
- právo zvát k účasti
- povinnost zajistit pokojný průběh (včetně ukončení shromáždění)

Důvody zákazu shromáždění – nezákonná shromáždění

účel směřuje k výzvě

- popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení nebo k rozněcování nenávisť a nesnášenlivosti z těchto důvodů
- dopouštět se násilí nebo hrubé neslušnosti
- jinak porušovat ústavu a zákony

Další důvody zákazu

(řešení: návrh na konání shromáždění na jiném místě/ v jinou dobu)

- na místě by hrozilo účastníkům závažné riziko na zdraví
- ne stejném místě ve stejnou dobu bylo dříve oznámeno jiné shromáždění
- na místě, kde by nutné omezení dopravy nebo zásobování bylo v závažném rozporu se zájmem obyvatelstva

Ochrana před nezákonným rozhodnutím (zákaz, rozpouštění)

- zákaz: správní žaloba do 15 dnů od rozhodnutí, soud rozhodne do 3 dnů, zrušení zákazu - „náhradní“ shromáždění do 30 dnů, oznámení 1 den před konáním
- rozpouštění: do 15 dnů námitky k soudu, rozhodnutí, že rozpouštění bylo/nebylo v souladu se zákonem

DOPLÁCÍTE NA SVOU BARVU PLETI? (NA ÚŘADECH, NA ULICI, VE ŠKOLE NEBO V ZAMĚSTNÁNÍ?)

NEMUSÍ TO TAK BÝT!

VOLEJTE NA BEZPLATNOU LINKU: 800 307 307

ZDARMA POMÁHÁME OBĚTEM DISKRIMINACE A NÁSILÍ Z NENÁVISTI
A NABÍZÍME PRÁVNÍ POMOC

Násilí motivované nenávistí je násilí páchané na jiném pro jeho příslušnost k určité skupině lidí, které spojuje společná, většinou nezměnitelná, charakteristika. Touto charakteristikou může skutečná nebo domnělá příslušnost k některé rase, etniku nebo národnosti, barva pleti, věk, sexuální orientace, vyznání nebo skutečnost, že osoba je bez vyznání, politické přesvědčení nebo příslušnost k určité sociální skupině. Násilí motivované nenávistí může nabývat různých forem. Může se jednat o verbální či fyzické útoky, zastrašování, vydírání, vyhrožování, útoky na majetek či hanobení pietních míst. Osoby ohrožené nebo poškozené násilím z nenávisti se mohou obrátit na nevládní organizaci ROMEA nebo In Iustitia, které mohou poskytnout jednorázovou nebo dlouhodobou podporu. Pište na romea@romea.cz nebo volejte 800 307 307.

In IUSTITIA

In IUSTITIA, o.s. - organizace zabývající se podporou obětí násilí motivovaného nenávistí a podporou komunit ohrožených neonacismem a násilným rasismem. Vznikla v návaznosti na předchozí projekty jiných občanských sdružení zabývajících se projevy rasismu a netolerance.

Kontakt

In Iustitia, o.s.

P.O.Box 15
111 21 Praha 1

tel./fax: +420 222 984 785

in-ius@in-ius.cz

poradna@in-ius.cz

www.in-ius.cz

Násilí motivované nenávistí (hate crime)

Násilí motivované nenávistí je jakékoli násilí, které směřuje vůči osobě, jejímu majetku nebo jiné hodnotě z důvodu jejich skutečného nebo domnělého vztahu, souvazečnosti, náklonnosti, podpory nebo příslušnosti k určité skupině osob.

Násilí zahrnuje non-verbální útoky (symboly, znaky, gesta), verbální útoky (hanobení, podněcování), zastrašování, vydírání, vyhrožování, psychické a fyzické násilí, usmrcení, útoky na majetek a další podobné útoky.

Skupina osob je taková skupina lidí, které spojují skutečné nebo domnělé znaky jako například rasa, národnostní nebo etnický původ, barva pleti, víra, náboženství nebo skutečnost, že jsou bez vyznání, pohlaví, věk, zdravotní stav, sexuální orientace, politická příslušnost nebo přesvědčení, příslušnost k sociální skupině nebo jiný obdobný znak.

Občanské sdružení In IUSTITIA poskytuje těmto osobám poradenství a právní služby. Bezplatně:

Osobní jednorázová konzultace s právníkem/ právníčkou

- Poskytnutí základních informací o trestním řízení a postavení svědka a poškozeného
- Poskytnutí základních informací o možnosti náhrady škody za způsobenou zdravotní, materiální, případně jinou újmu
- Poskytnutí dalších informací (kam se obrátit ve Vašem městě)
- Zjištění informací a zhodnocení, zda Vám mohou být poskytovány další služby
- Konzultace může proběhnout v místě bydliště nebo na jiném bezpečném místě podle volby klienta
- Jednorázová konzultace může být poskytnuta anonymně

Další konzultace během trestního nebo správního řízení o útoku

- Provázení procesem trestního řízení nebo správního řízení, ve kterém je řešen útok vůči klientovi
- Sepisování podání (trestní oznámení, stížnost, odvolání)
- Klient vystupuje v řízení sám bez zmocněnce